

Tumtšan kylän kolkko tarina

Karjalan kieltä tutkiessani olen käynyt eri puolilla Karjalua. Ihailin kovasti pienie karjalaisie kylie, kumpasissa eläy ta hekittäy karjalaini kulttuuri ta karjalan kieli.

Näihä kylilöih nykyjäh ruvettih rakentamah usie taloja, yhä eempi ihmisillä on siivattua. Ihmiset ollah varmoja huomispäivästä, vaikka tänäpäinä elämä on oikein jykä.

Tämmöisä karjalaisie kylie oli ennen Karjalan suvipuolella. Kumminki mitä pohjosempah rupiemma siirtymäh, sitä harvempah on kylie ta neki ollah semmoset, jotta puolet eläjistä ollah vanhua väkiä, joka eläy vanhoissa pahattšaisissa taloissa. Karjalan kieltäki kuuluu harvah, vanhat elämätavat unohutah. Ta kun tulet aivan pohjoispuolella, niin siula näytetäh vain paikka, missä eli vielä viitisenkymmentä vuotta takaperin koko karjalaini kylä.

Tämmösie kylie Vienan-Karjalassa oli monta kymmentä. Niissä aivan viimeseh sotah suaten täysin voimin eli karjalaini kulttuuri ta perinne. Se on elän sielä aamusista ajoista. Neuvostovalta sai tu-

hota sen muutamassa kymmenessä vuuvvessa.

Yksi painavimmista syistä karjalaisen perhen ta kylän tuhoamiseh oli ajatus kolhoosien juurruttamisesta varsin pieneh karjalaiseh kyläh, jossa ei ollut äijä muata ta jossa perheet on totuttu elämäh omin voimin. Ta kun ihmiset ei haluttu männä sinne, ni ruvettih näyttämäh heitä kohtah väkivaltua: vankittih ta karkotettih Siperih tai muuvulle.

Näin on käynyt monen karjalaisen kylän kohalla. Tämmösen politiikan jalkoihini on joutun niise pieni karjalaini kylä Tumtša.

Miun muamoni Jumgina Ulli Ohvontytär sanelou syntymäkylästäh Tumtšasta näin:

□ □

Se oli pieni kylä aivan Vienan-Karjalan pohjoispuolella Tumtšanjärven rannalla. Kylässä oli 26 taloa, kumpaset oltih kolmessa rivissä Tumtšanlahen rannalla. Tumtšanjärvi ei ollut suuri: pituutta 12 kilometriä ta leveyttä 4 kilometriä. Kylä oli vuarojen välissä. Tumtšan lässä oli Vasavuara, etähämpänä Kuusinki-

vuara. Näiltä vuaroilta ihmiset kerättih puolua, mussikkaista ta muuta marjua. Hiluuo suatih Honkasuosta, kumpani alkoi heti Prokon talon takuana. Ei kovin etähänä kylärannasta oli kaksi suarta; Lammassuuri ta Korkiesuuri. Niissä kesällä oltih lampahat.

Lahten laski kaksi jokie; Kuusinkijoki ta Tumtšanjoki. Kuusinkijoki oli yli satua metriä leve, sitä myöten uitettih puuta. Tumtšanjoki oli äijy kajempi. Tumtšanjärvestä ta Kuusinkijovesta pyyvettih siikua, ahventa, haukie, säynytä ta lohta. Siinä kohassa, missä lahteh laski Tumtšanjoki, oli kaksi nientä; Huhtiniemi ta Suuriniemi. Heinyä niitettih kahessa Kuivatussa.

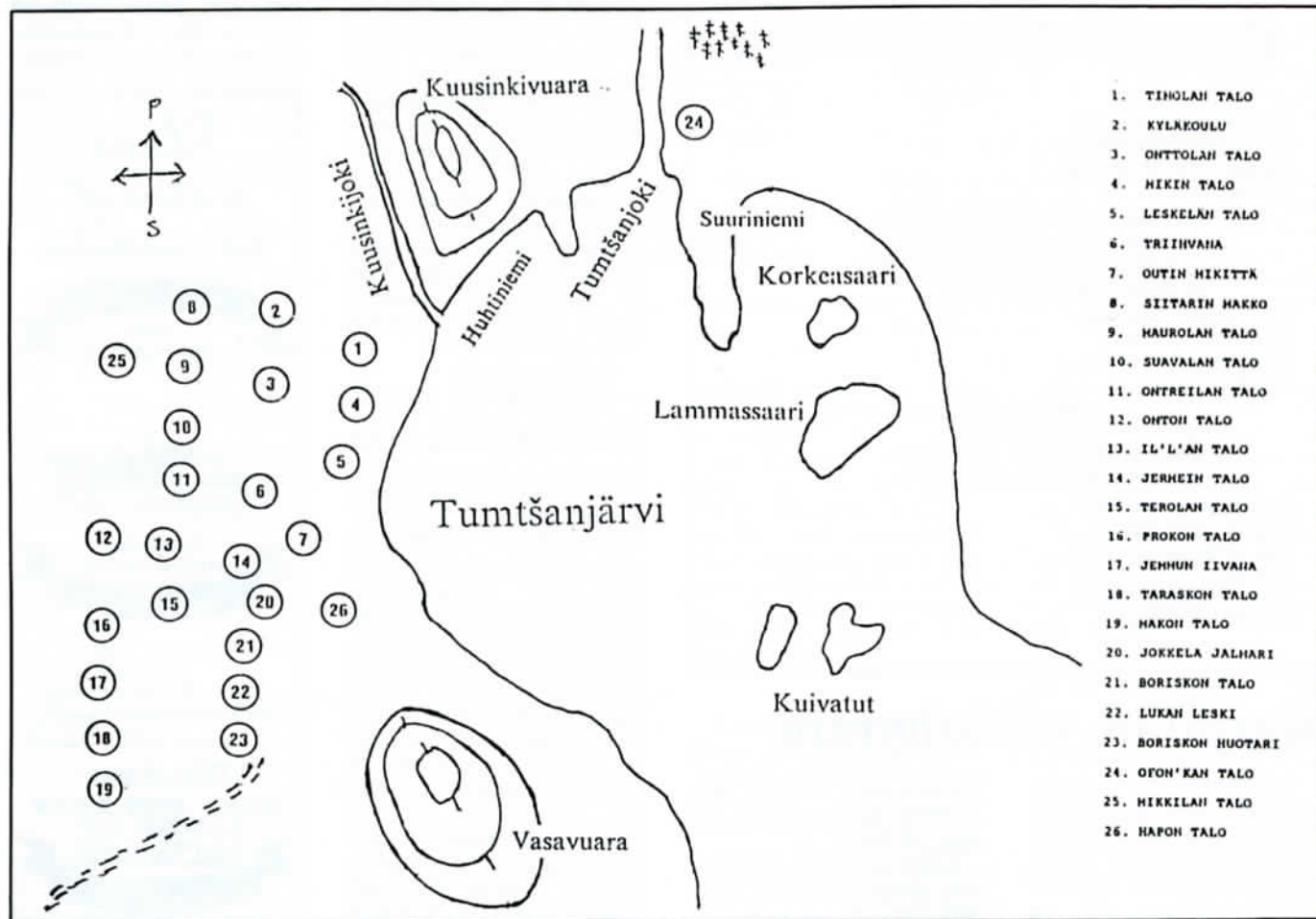
Tumtšassa oli kolme sukua: Kiršinat, Juginat ta Toninat. Yli puolet eläjistä oltih Kiršinat. Perheet oltih suuret, erähissä taloissa oli 10—12 henkie. Toiset perheet oltih pihatimmat, toiset köyhemmät. Kumminki joka talossa oli kaksi-kolme lehmyä, heponi, lammasta ta poruo. Erähissä taloissa oli kaksinkymmenin ta kolminkymme-

nin poroloin ta enämpiki. Ihmisillä oli ruatona metsänhakuu, vejäntä ta tukkien uiito. Taloloiden luona karjalaiset kylvettih osrua ta kasvatettih potakkua.

Borisko-ukon talon luota läksi tie Ruvah. Tumtšanjärvestä Vuolasjärven ta siitä Susijärven kautta piäsi soutamalla Koutajärveh, kuta myöte piäsi Järvenpiä-nimiseh kyläh ta Knäsöih. Sielä ossetih jauhuo, merikaluo, suoluo, sokerie, sittäua ta muuta tavaru. Siitarini Mikko ta Onttoleski käytih Suomeh ossamassa kankasta, rekirautua, kahvie ta sen semmosta kuta siitä myötih kyläläisillä.

□ □

Elämä mäni kuin oli männyn monie kymmenie vuosie. Vallankumous Venäjällä ei kosken karjalaisie. Kumminki 1920-luvun loppupuolella Karjalah ruvettih luatimah kolhooseja ta silloin ihmisen elämä muuttu täysin. Lehmät, heposet ta porot otettih kolhoosih, otettih niise muapalaset. Niitä, ket ei haluttu männä kolhoosih, vankittih ta karkotettih.

1. TINOLAH TALO
2. KYLÄKOULU
3. OHTTOLAH TALO
4. HIKIN TALO
5. LESKELÄH TALO
6. TRIIHVAHA
7. OUTIN HIKITTK
8. SIITARIN HAKKO
9. HAUROLAH TALO
10. SUAVALAH TALO
11. ONTRELÄH TALO
12. OHTOH TALO
13. IL'L'ÄH TALO
14. JERKEIH TALO
15. TEROLAH TALO
16. PROKOH TALO
17. JEHMÜH IIVAHIA
18. TARASKOH TALO
19. HAKOH TALO
20. JOKKELA JALHARI
21. BORISKOH TALO
22. LUKAH LESKI
23. BORISKOH HUOTARI
24. OFON'KAN TALO
25. HIKKILÄH TALO
26. HAPON TALO

